

Seletuskiri haridus- ja teadusministri 27. detsembri 2023. a käskkirja nr 363 „Toetuse andmise tingimuste kehtestamine tegevuse „Kõrghariduse kvaliteet ja rahvusvahelistumine“ elluviimiseks“ muutmise eelnõu juurde

1. Sissejuhatus ja eesmärk

Käesolev käskkirja kehtestatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse § 10 lõigete 2 ja 4 alusel. Haridus- ja teadusministri 27. detsembri 2023. a käskkirja nr 363 „Toetuse andmise tingimuste kehtestamine tegevuse „Kõrghariduse kvaliteet ja rahvusvahelistumine“ elluviimiseks“ (edaspidi *KVARA* ja ka *TAT*) muudatustega täpsustatakse mõisteid (õpisündmus) ning täiendatakse alategevuse 2.1 ehk kõrgharidusõppe kvaliteedi parendamise tegevusi. *TAT*ist jäetakse välja tegevus 2.3 „Ülikoolide rahvusvahelistes koostöövõrgustikes osalemine“. Lisaks eelnevale täpsustatakse ka alategevuste partnerite kohustusi ning muudetakse eelarvet. Muudatuste aluseks on elluviija ja partnerite tehtud ettepanekud ning kaitsevaldkonda raha suunamise kärped.

Käskkirja eelnõu ja seletuskirja on koostanud Haridus- ja Teadusministeeriumi kõrghariduse osakonna peaekspert Nele Dresen (tel 735 0200, nele.dresen@hm.ee), kõrghariduse osakonna nõunik Tiina Laidvee (tel 735 0121, tiina.laidvee@hm.ee) ja kõrghariduse osakonna vanemnõunik Kristi Raudmäe (tel 735 0186, kristi.raudmae@hm.ee).

Eelnõu ja seletuskirja kooskõla ühtekuuluvuspoliitika rakenduskava ja Euroopa Sotsiaalfondi reeglistikuga on kontrollinud strateegia- ja finantsosakonna välisvahendite juht Inge Oopkaup (tel 735 0279, inge.oopkaup@hm.ee), strateegia- ja finantsosakonna välisvahendite nõunik Ragne Hoff (tel 735 0306, ragne.hoff@hm.ee) ja strateegia- ja finantsosakonna peaekspert Meelis Aunap (tel 735 0105, meelis.aunap@hm.ee).

Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud õigusosakonna õigusnõunik Kadi Mölder (tel 735 0234, kadi.molder@hm.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Punktis 1.6 täpsustatakse mõiste „õpisündmus“ sisu, et üheselt määratleda, milliseid tegevusi käesoleva tegevuse raames õpisündmusteks loetakse. Õpisündmusena käsitatakse eesmärgipäraselt kavandatud (s.t õpieesmärgist ja sihtrühma vajadustest lähtudes teadlikult ette valmistatud) ja struktureeritud mitteformaalõppe sündmust, millel on selgelt määratletud õpieesmärk ja sihtrühm. Õpisündmused võivad toimuda mitmesugustes vormides, mistõttu loetelu on näitlik. *KVARA*st toetatakse ainult selliste, eelmises lauses kirjeldatud õpisündmuste läbiviimist, mille õpieesmärgid on kooskõlas *KVARA* eesmärkidega ning mille sihtrühm vastab punktis 6.1 kirjeldatud sihtrühmadele.

Punktis 2.1 täpsustatakse kõrgharidusõppe kvaliteedi parendamiseks vajalikud põhisuunad, mille raames viiakse ellu konkreetseid tegevusi ja õpisündmusi. Lisaks sellele ühtlustatakse punktide ülesehitust, et iga põhisuund annaks selge ülevaate selle sisulisest ulatusest. Kirjeldusest eemaldatakse viited sihtrühmadele, kuna sihtrühmad on koondatud eraldi punktis 6.1.

Esimeses punktis sõnastatakse tegevusena selliste õpisündmuste elluviimine, mille fookus on **sidusa ja kvaliteetse õppe tagamine**, keskendudes õppekavade ajakohastamisele ning kaasajastatud õpiväljundite õppesse lõimimisele, mida toetavad vastavad juhendmaterjalid.

Teises punktis kirjeldatakse õpisündmusi, mis toetavad **kõrgharidusõppe metoodilist ajakohastamist**. Õpisündmused on suunatud õpetamispädevuste, sh digioskuste arendamisele ning neid täiendavad vastavad juhendmaterjalid. Oluline on siinpuhul mainida, et metoodiline ajakohastamine ei piirdu ainult meetodite ajakohastamisega, sellel on laiem tähendusväli: muudetakse mitte ainult seda, mida õpetatakse, vaid ka seda, kuidas õpetatakse, et õppimine oleks tõhusam, õppijakeskem, praktilisem, paremini seotud tänapäeva ühiskonna ja tööturu vajadustega jms.

Uues ehk kolmandas punktis kirjeldatakse õpisündmusi, mis toetavad **kvaliteedikultuuri edendamist**¹ kõrghariduses. Põhisuund hõlmab õpisündmuste läbiviimist, juhendmaterjalide loomist ning tehniliste lahenduste arendamist, mis aitavad kujundada jagatud arusaamu kõrghariduse kvaliteedist ja kvaliteedijuhtimisest ning toetavad pidevat sise- ja välishindamise süsteemide arengut. Kolmanda põhisuuna keskmeks on kvaliteedikultuuri edendamine, mis on eelduseks kõrgharidusõppe järjepidevale ja süsteemsele parendamisele. Institutsionaalse akrediteerimise (edaspidi *IA*) mudeli kohaselt on kvaliteedijuhtimine strateegiline ja süsteemne tegevus, mille eesmärk on õppetegevuse, teadus- ja arendustegevuste ning teenuste pidev parendamine ning vastavus rahvusvahelistele, riiklikele ja institutsionaalsetele standarditele. Tervikliku kvaliteedikultuuri kujundamine algab aga strateegilisest juhtimisest kõrgkoolide juhtkonna tasandil. Kõrgkooli juhtimine hõlmab arengu kavandamist, strateegiliste eesmärkide ja tegevuskavade väljatöötamist ning nende elluviimise, tulemuslikkuse analüüsi ja hindamise protsesse, mis tuginevad sise- ja väliskeskonna analüüsile ning tulevikuseirele. Strateegilise juhtimise keskmeks on selgelt sõnastatud eesmärgid ning nende saavutamist ja tulemuste hindamist toetavad protsessid. Kvaliteedikultuuri edendamisse on kaasatud nii akadeemilised kui ka õpet toetavad töötajad, eriti olukordades, kus rollid ja vastutused kattuvad. Näiteks väiksemates kõrgkoolides täidavad tugistruktuuride juhid sageli ka programmijuhtide juhendaja rolli, mistõttu on oluline, et neil oleks pädevus kvaliteetse õpetamise toetamiseks. Kvaliteedijuhtimise kompetentsi arendamine eeldab terviklikku arusaama kõrgharidusõppest, hõlmates õppimist ja õpetamist ning nende kavandamist, elluviimist ja seiret. See on aluseks ühtse suuna kujunemisele, püsivalt kõrgetasemeliste tulemuste saavutamisele ning ühiste kokkulepete ja heade tavade, sh õppimise ja õpetamise hea tava, kujundamisele. Kvaliteedikultuuri aluseks on jagatud väärtused ja hoiakud ning selgelt määratletud protsessid, mis tagavad parendustegevuste koordineerituse ja läbipaistvuse.

Neljandas punktis käsitletakse digitaalse õpikeskkonna arendamist ja rakendamist, mis on vajalikud õppe kvaliteedi parendamiseks **paindliku ja kvaliteetse õppe toetamiseks**. Tegevus hõlmab digitehnoloogiliste lahenduste arendamist või kasutuselevõttu, sh arendusvajaduste kaardistamist, arenduste planeerimist, piloteerimist, juurutamist, kasutajate koolitamist, juhendmaterjalide loomist ja kättesaadavaks tegemist. Täpsustus põhineb asjaolul, et aasta jooksul on ilmnunud, et kõrgkoolidel on puudus mitmetest digitehnoloogilistest lahendustest, mis tänapäeva maailmas mängivad olulist rolli õppe kvaliteedi parendamises nagu näiteks kaasaegne õppeinfosüsteem, õppekavade kvaliteedihindamist toetav infosüsteem jne. Digilahendused on õppekvaliteedi tõstmiseks hädavajalikud, sest need võimaldavad koguda ja analüüsida usaldusväärseid andmeid õppeprotsessi kohta, tuues nähtavale kitsaskohad ja arenguvõimalused. Kaasaegsed infosüsteemid toetavad tõenduspõhist otsustamist, ühtlustavad kvaliteedihindamise protsesse ning muudavad õppekorralduse läbipaistvamaks ja paremini juhitavaks. Selline süsteemne ja andmepõhine lähenemine loob eeldused õppekavade järjepidevaks arendamiseks ning tagab õppijatele kvaliteetsema ja paremini toimiva

---

¹ Vajadus kvaliteedikultuuri edendamiseks kõrghariduses tuleneb mh Euroopa Liidu Nõukogu soovitudest: [Council Recommendation of 12 May 2025 on a European quality assurance and recognition system in higher education](#) ning Euroopa kõrgharidusruumi kvaliteedikindlustuse standarditest ja suunistest: [Archimedes et 3472 ESG EE toim korr 00.pdf](#)

õppekeskkonna. Käesoleval aastal on alustatud infotehnoloogiliste lahenduste planeerimisega ja välja töötamisega, mis kestavad mitme aasta vältel. Hetkel on arendamisel õppekavade sisehindamise tööriist Haridussilma juurde ning kõrgkoolideülese õppeinfosüsteemi loomine. Lisaks sellele on planeerimisel kõrgkoolidele oluliste ja õppimist ja õpetamist toetavate litsentside ühishankimised (plagiaadituvastussüsteem; AI Moodles jne), mille kulud tekivad tulevikus.

Viiendas punktis käsitletakse tegevusi, mis toetavad **kõrgkoolide õppealase koostöövõimekuse suurendamist**. Tegevus hõlmab ühistegevuste läbiviimist ja võrgustikutöö edendamist, mis aitavad jagada kogemusi, ühtlustada praktikaid ning tugevdada kõrgkoolide vahelist koostööd õppe kvaliteedi parendamisel.

Uues, kuuendas punktis käsitletakse tegevusi, mis toetavad **tõenduspõhise lähenemisviisi rakendamist** kõrgharidusõppe kvaliteedi parendamisel. Tegevus hõlmab uuringute ja analüüside (sh rahvusvahelistes uuringutes osalemist) korraldamist, ning teavitus- ja kommunikatsioonitegevuste läbiviimist. Uuringud ja analüüsid on kvaliteedi tõstmiseks olulised, sest need annavad tõenduspõhise ülevaate õppeprotsessi toimimisest, kitsaskohtadest ja arenguvajadustest. Süsteemne andmepõhine teadmine võimaldab teha põhjendatud otsuseid, suunata ressursse mõjusatesse tegevustesse ning hinnata, kas rakendatud meetmed toovad soovitud tulemusi. Tegevuse lisamise põhjuseks on asjaolu, et hetkel on uuringud ja analüüsid lubatud ainult tegevuse 2.2 raames. Võttes aga arvesse, et nii mitmedki 2.1 raames läbi viidavad tegevused eeldavad enne alustamist uuringute ja analüüside läbiviimist, siis on kulude abikõlblikkuse tõttu vajalik see lisada ka punkti 2.1 alla. Eraldi on mainitud ka teavitus- ja kommunikatsioonitegevused ning seda põhjusel, et need on seotud õppekvaliteedi parendamisega ning seega on oluline neid mainida ka eraldi tegevustena 2.1 all.

Punkti 2.1 viimane lõik, mis puudutab 2.1 tegevuste elluviimist, kustutakse ning sõnastatakse ümber vastavalt punktides 5.3, 11.1 ja 11.3.4.

Punkt 2.3 tegevus „Ülikoolide rahvusvahelistes koostöövõrgustikes osalemine“ jäetakse TATist välja, kuna vastavat tegevust KVARA alt ei toetata.

Punkt 3.3 jäetakse välja seoses eelmise punkti 2.3 välja jätmisega.

Punktis 3.3 ära toodud tabelis asendatakse lahtris „selgitav teave“ läbivalt mitmus „projektid“ ainsusega „projekt“. Seda põhjusel, et kuigi enne TATi koostamist oli 2.1 raames plaanis teha eraldiseisvaid projekte, siis hiljem on selgunud, et 2.1 raames eraldiseisvaid projekte ei algatata. Tabelis võetakse ära ka TAT spetsiifiline näitaja tegevusele 2.3, kuna „Ülikoolide rahvusvahelistes koostöövõrgustikes osalemine“ kustutatakse.

Punkt 5.3 kustutakse, kuna see puudutab tegevust 2.3, mis jäetakse TAT-st välja.

Selle asemel sõnastatakse punkti 5.3 all, et alategevuse 2.1 elluviimise koordineerimise eest vastutab elluviija.

Punkti 6.1.1 täiendatakse sihtrühma, asendades „õpet toetavad spetsialistid“ sihtrühmaga „õppetegevuse kvaliteedi edenemist toetavad töötajad, sh juhid.“ Täpsustus on vajalik, kuna lisaks õpet toetavatele töötajatele panustavad kvaliteetse õppe tagamiseks ka laiemalt kvaliteedi edendamisega seotud töötajad, kelle alla kuulub ka kõrgkooli juhtkond. Näiteks tegelevad õppejõudude õpetamisoskuste ja digioskuste arendamisega õpetamise arendajad ja haridustehnoloogid, kes vajavad oma teadmiste ja oskuste ajakohasena hoidmiseks koolitusi jm tuge.

Punkt 6.1.2 täiendatakse täpsustusega „üliõpilased“, kuna sihtrühmaks ei ole ainult välisüliõpilased: „Eesti kõrgkoolidesse potentsiaalselt õppima tulevad üliõpilased, välisüliõpilased (sh sõjapõgenikud Ukrainast) ja väljaspool Eestit elavad eestlased“

Punkt 6.1.3 jäetakse TATist välja, kuna see kehtis 2.3 tegevuse „Ülikoolide rahvusvahelistes koostöövõrgustikes osalemine“ kohta, mis muudatusega jäetakse TATist välja.

Punktis 7 jäetakse tabelist “Tegevuste abikõlblikkuse periood” välja tegevus 2.3 „Ülikoolide rahvusvahelistes koostöövõrgustikes osalemise toetamine“.

Punktis 8 muudetakse KVARA kogueelarvet. Tulenevalt kärpest, millega suunati raha kaitsevaldkonda, tegevuse „Kõrghariduse kvaliteet ja rahvusvahelistumine“ kogueelarve aastateks 2023-2029 on, 11 912 863 eurot, mida rahastatakse järgmiselt: Euroopa Sotsiaalfond 8 339 004 eurot (70% kogumaksumusest) ja riiklik kaasfinantseering 3 573 859 eurot (30% kogumaksumusest).

Punktis 9.2.3.1 muudetakse sõnastust, täpsustades, et abikõlblikud muud otsesed kulud on Eestis ja välisriigis toimuvatel õpisündmuste ja TATi tegevuste elluviimisega seotud muude ürituste osalemise ja/või korraldamise kulud.

Punktis 9.2.3.2 lisatakse sõna „juurutamine“, kuna kui valmivad digitehnoloogilised lahendused siis on ka nende juhendite ja kasutajate koolitamise kulud abikõlblikud. Lisaks sellele täpsustatakse, et abikõlblikud on ka infotehnoloogiliste lahenduste või digilahenduste kasutamise kulud.

Punkt 9.2.3.3 täpsustatakse, et abikõlblike muude otsesete kulude alla kuuluvad õppetööd toetavate litsentside ja nende juurutamiseks vajalike juhendmaterjalide väljatöötamise ja kasutajate koolitamise kulud.

Lisatakse **punkt 9.2.3.11**, mis sätestab tegevuses 2.1 e-õppe vormis iseseisvalt täiendkoolituse kulude rahastamise siseriiklike ühikuhindade alusel vastavalt haridus- ja teadusministri 2.10.2018 määrusele nr 29 „Riikliku täienduskoolituse tellimuse koostamise ja esitamise kord ning akadeemilise tunni maksumus õppekavarühmade kaupa Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisalas“ kehtestatud ühikuhindade alusel ning vastavalt ühendmääruse §-le 18 lõikele 3.

Punktidesse 10.1 ja 10.2 lisatakse kulude hüvitamine ühikuhindale alusel vastavalt ühendmääruse §28 lõikele 1.

Punktis 10.3 täpsustatakse, et makse aluseks võivad olla ka andmed ning kustutakse ära tegelike kulude aluselt maksmise tingimus.

Punktis 10.5 täpsustatakse 2.1 kulude hüvitamist, tuues sisse e-õppe vormis täiendkoolituste läbiviimise kulude hüvitamise ühikuhinna alusel: „Tegevuse 2.1 puhul hüvitatakse kulud elluviijale ja partneritele täies mahus e-õppe vormis iseseisvalt läbitava täienduskoolituse läbiviimisel ühikuhinna alusel ning muude õpisündmuste ja tegevuste korraldamisel ja läbiviimisel tegelike kulude alusel. Tegevuse 2.2 puhul hüvitatakse kulud elluviijale tegelike kulude alusel“. E-õppe täienduskoolituste läbiviimise kulude hüvitamine ühikuhinna alusel lihtsustab partnerite kulude tegemist ning vähendab bürokraatiat ja halduskoormust.

Punkt 10.6 alapunktides 10.6.1 ja 10.6.2 sõnastatakse ühikuhinna alusel kulude hüvitamise põhimõtted.

Punktis 11.1.1 täpsustatakse, et elluviija on kohustatud koordineerima alategevuse 2.1 elluviimist ning vajadusel osalema ka alategevuse sisulises teostamises.

Punktis 11.1.4 täpsustatakse elluviija kohustusi, tuues eraldi välja partnerite tegevuskava esitamise.

Punktis 11.1.4.1 täpsustatakse, et tegevuse 2.1 kaasatakse kõik kõrgkoolid ja Haridus- ja Teadusministeerium.

Punktis 11.1.4.2 täpsustatakse, et tegevuse 2.2 puhul kaasatakse lisaks kõrgkoolidele ka Haridus- ja Teadusministeerium. Seda põhjusel, et Haridus- ja Teadusministeerium saaks juba tegevuskava loomise ning eelarve kujundamise käigus sisulisemalt kaasa rääkida, mitte alles nende kinnitamise etapis.

Punkt 11.1.3.3 kustutakse, kuna see puudutab tegevust 2.3.

Punktis 11.3 tuuakse õigusselguse huvides eraldi alapunktidena ära partnerite kohustused: 11.3.1. täitma TAT-s nimetatud tegevustega seotud kohustusi; 11.3.2. koostama (koostöös elluviijaga) ühise tegevuskava; 11.3.3. viima ellu tegevuskavas toodud tegevusi, saavutama tähtaegselt lubatud eesmärgid ja tulemusnäitajad ning elluviijale esitama elluviija poolt sätestatud tähtaegadeks vastavad aruanded, maksetaotlused ja muu tegevuskava info, mis on elluviijale vajalik kohustuste nõuetekohaseks täitmiseks; 11.3.4. antakse partneritele õigus alategevuse 2.1 raames teha tegevusi iseseisvalt või koostöös elluviija või teiste partneritega tingimusel, et iga tegevus hõlmab vähemalt kahe partneri osalejaid või on suunatud vähemalt kahe partneri vajaduste täitmisele.

Punktidega 12.6-12.8 lisatakse aruandluse kohustus seoses ESF+ tegevustes osalevate isikute andmekorjega lähtuvalt ESF+ määrusest 2021/1057 ja selle lisast 1, sest mõned planeeritud tegevused (õpisündmused) võivad kesta kauem kui 32 akadeemilist tundi osaleja kohta ja ESF+ andmekorje juhendi kohaselt tuleb sellisel juhul ühiste näitajate andmekorjet teostada.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega. Käskkirja rakendamiseks vajalikud vahendid on ette nähtud kooskõlas Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskavaga perioodiks 2021–2027.

4. Käskkirja mõjud

Muudatuste tulemusena saab nii TAT-i elluviija kui ka partnerid KVARA vahendeid tõhusamalt kasutada ning KVARA tegevused muutuvad efektiivsemaks ja säästlikumaks.

5. Käskkirja kehtivus

Käskkiri hakkab kehtima üldises korras.

6. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile ja Kliimaministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks kõrgkoolidele ja Riigi Tugiteenuste Keskusele.